

היום נלמד בעזרת ה':

יבמות דף צט

ת"ר יש חולץ לאימו מספק: אפילו שערה פטורה מחליצה, במקרה שהיא 'ספק ערה' שלו היא חייבת חליצה. וכן באחותו, וכן בביתו.

כיצד אימו ואישה אחרת: אימו ואישה אחרת ילדו כל אחת בן. ולאחר מכן היו במחבוא וילדו כל אחת בן, ונתערבו הבנים ולא ידוע מיהי אימו של כל אחד. לאחר מכן מתו בעליהן של הנשים, ובא הבן הראשון (הודאי) של האישה האחת ונשא את האישה השניה, וכן הבן הראשון של האישה השניה נשא את האישה האחרת. ולאחר מכן מתו שני הבעלים-הבנים ללא ילדים, ונפלו הנשים לייבום לפני שני הבנים שנתערבו. מכיון שכל אחד מהן הוא ספק בן של היבמה ספק איש זר - כל אחד צריך לחלוץ לשתייהן.

לאחותו מספק כיצד: לאביו יש שני בנים מנישואין קודמים, ולאימו יש בת מנישואין קודמים שילדה אותה עם אישה אחרת במחבוא והתערבו שתי הבנות. ולאחר מכן באו שני הבנים של אביו (מהנישואין הקודמים) ונשאו את שתי הבנות הללו, ומתו בלא בנים. ונפלו לפניו שתייהן לייבום מספק, אלא שאחת מהן היא אחותו מאימו האסורה לו והאחרת אישה זרה, ולכן צריך לחלוץ לשתייהן.

לביתו מספק כיצד: אשתו ואישה אחרת התחבאו במחבוא וילדו כל אחת בת ונתערבו הבנות. לאחר מכן שני אחיו נשאו את הבנות ומתו ללא בנים - הוא צריך לחלוץ לשתי הבנות, ונמצא שחולץ לביתו מספק. וכן אם היו שני אחיו של בעל האישה השניה נושאים את שתי הבנות - היה בעלה צריך לחלוץ לשתי הבנות כנ"ל.

*

איש ואישה פעמים שמולידים חמש אומות: חמש בנים של חמש 'עמים': גוי, גר, עבד, ממזר, ישראל.

ישראל שקנה עבד ושפחה שילדו שני בנים אצל אדונו הגוי, מכיון שאין לגוי קנין בגוי אחר - בניהם נחשבים לגויים (ולא לעבדים). ולאחר מכן נתגייר אחד מהן - הרי בנם

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

זה הוא גר (והראשון נשאר גוי). לאחר מכן הטביל האדון את העבד והשפחה לשם עבדות וילדו בן – הרי הוא עבד. לאחר מכן שחרר את השפחה ובא עליה העבד ונולד בן – הרי הוא ממזר (כי ברייתא זו סוברת שעבד הבא על בת ישראל הולד ממזר). לאחר מכן שחרר גם את העבד וחיתן אותו עם השפחה ונולד להם בן – הרי הוא ישראל גמור.

*

ת"ר יש מוכר את אביו: יש אדם שמוכר את אביו בשביל לשלם תמורתו את כתובת אימו. והיינו במקרה שישראל קנה עבד ושפחה שיש להם כבר בן שאותו לא קנה. לאחר מכן שחרר את השפחה והתחתן איתה. וכתב בצוואתו את כל נכסיו לבנה הגוי של אשתו, ומת. והיא תובעת את כתובתה מנכסי בעלה שקיבל בנה הגוי, והוא מוכר את אביו העבד בכדי לשלם את כתובתה.

מאי קמ"ל?: שברייתא זו היא המשך של הברייתא הקודמת שנשנתה בשם רבי מאיר, ורבי מאיר סובר שמטלטלים משתעבדים לכתובה, ולכן אפילו שעבד נחשב למטלטלין הוא נמכר בעבור הכתובה.

איבעית אימא: - להיפך - שעבד נחשב לקרקע ולכן הוא משתעבד לכתובה (כי אם היה כמטלטלין לא היה נמכר).

משנה: האישה שנתערב ולדה בולד כלתה: וכשגדלו הבנים שנתערבו הם התחתנו, ומתו ללא ילדים, ונפלות נשותיהם לייבום. ויש כאן ספק בכל אישה האם היא אשת בן הכלה או אשת בן החמות. ולכן בני הכלה חולצים לשתיהן ולא מייבמים, משום שכל אחת היא ספק אשת אחיו ספק אשת דודו האסורה לו. אבל בני הזקנה (= החמות) חולצין, או מייבמים (לאחר שכבר חלצו בני הכלה), כי ממה נפשך: אם זוהי אשת אחיו מוטב, ואם היא אשת בן אחיו היא מותרת לו.

ואם **מתו הכשרים:** כלומר האחים הוודאים - בני הכלה או בני החמות - ונשותיהם נופלות לפני שני הבנים שנתערבו: אם מתו בני הזקנה - הם חולצים ולא מייבמים לנשותיהם, כי כל אחת היא ספק אשת אחי אביו. אבל כשמתו בני הכלה - אחד מהם חולץ לשתיהן, ולאחר מכן השני מייבם ממה נפשך: או שהיא אשת אחיו או שהיא אשת בן אחיו.

כהנת שנתערב ולדה בולד שפחתה: שניהם אוכלים בתרומה כי גם עבד כהן אוכל בתרומה. וחולקים חלק אחד בגורן: יתבאר בגמרא. ואין נושאים נשים: כשרות לא - מספק שמא כל אחד הוא עבד האסור בכשרה, ולא פסולות (שפחה) - מספק שמא הוא כהן.

הגדילו התערבות ושחררו זה את זה: שכל אחד נותן גט שחרור לשני מספק שמא הוא האדון והשני העבד. ועכשיו כל אחד בספק שמא הוא כהן שמא ישראל, ולכן הם מותרים בנשים כשרות לכהונה (ולא גרושה וחלוצה).

ואם אכלו אינן משלמין קרן וחומש: כי כל אחד טוען אני כהן המותר בתרומה.

ואינן חולקין על הגורן: לא מחלקים להם תרומה מספק שמא כל אחד מהם הוא ישראלי.

ומוכרים את התרומה: אבל את התרומה שהם מפרישים משדותיהם אי אפשר לחייב אותם לתת לכהן (כי הם אומרים לכהן תביא ראיה שאינני כהן ואתן לך), אך אסורים באכילתה, ולכן הם מוכרים אותה לכהן והכסף שלהם.

ואין חולקים בקודשי המקדש: לא נותנים להם חלק בעורות הקרבנות הניתנים לכהנים.

ואין נותנים להם קודשים: של בכור וחרמים (= המוקדשים) הניתנים לכהנים. אך לא מוציאים את הבכור והחרמים שלהם מידיהם כי כל אחד טוען אני כהן (והכהנים אין מחרימים מפני שהחרמים שלהם).

ובכורו ירעה עד שיסתאב: בכורו של כל אחד מהן ירעה עד שיפול בו מום, ואז מותר לשוחטו ומותר לאכילה לזרים. (הסיבה שהם לא נותנים את הבכור -התם ללא מום- לכהן שיקריב אותו ויחזיר להם את הבשר - משום שבכור נאכל רק לכהנים).

ונותנים עליו חומרי וכו': יתבאר בגמרא.

גמרא: למדנו במשנה - 'מתו הכשרים' וביארנו שהכוונה לאחים הוודאיים:

הגמרא מקשה: וכי בגלל שנתערבו בני התערבות הם נחשבים ל'פסולים' שאנו קוראים לאחיהם 'כשרים'?

למדנו במשנה - 'לבני הכלה וכו': כשמתו הודאים והם בני הכלה אחד מהתערובות חולץ לשתיהן ואחר כך השני מייבם. הגמרא מבארת שהוא בדווקא חולץ בתחילה קודם שאחיו מייבם.

למדנו במשנה - כהנת שנתערב וולדה בוולד שפחתה, אוכלים בתרומה וחולקים חלק אחד בגורן:

חלק אחד פשיטא: פשוט שרק חלק אחד ולא יותר, ומה המשנה באה לומר?

תירוץ: צריך לומר 'חלק כאחד', דהיינו שרק אם באו שניהם יחד חולקים להם, אבל לא לכל אחד בנפרד, משום שהתנא של המשנה סובר כר' יהודה שלא חולקים תרומה לעבד ללא שרבו נמצא עמו, שמא יסברו שהוא כהן ויעלו אותו ליוחסין (= ובמקרה שלנו הרי כל אחד מהם הוא ספק עבד).

ר' יוסי אומר: ר' יוסי חולק וסובר שחולקים גם לכל אחד בפני עצמו, משום שכל אחד מהם יכול לומר - אם אני כהן תנו לי בגלל עצמי, ואם אני עבד תנו לי בגלל האדון שלי שהוא כהן, ועבד כהן אוכל בתרומה.

טעם מחלוקתם של ר' יהודה ור' יוסי:

במקומו של ר' יהודה היו מעלים מחלוקת תרומה ליוחסין (= שמי שהיו חולקים לו תרומה בגורן היו מחזיקים אותו לכהן), ולכן הוא סובר שלא חולקים לספק עבד שמא יעלו אותו ליוחסין. אבל במקומו של ר' יוסי לא היו מעלים מתרומה ליוחסין, ולכן אין את החשש הנ"ל.

תניא, אמר רבי אלעזר בר צדוק: העדתי רק עדות אחת בחיים שלי, וסברו להעלות עבד לכהונה מחמת עדותי, אבל בסוף התברר שהוא עבד ולא העלוהו. המעשה קרה מחמת שרבי אלעזר היה במקומו של רבי יוסי וראה שחולקים לעבד תרומה בבית הגרנות (= לפי ששם לא היו מעלים מתרומה ליוחסין), והלך והעיד על כך במקומו של רבי יהודה (= ששם כן היו מעלים מתרומה ליוחסין) לכן סברו להעלותו לכהונה על פי עדותו.

*

ת"ר, עשרה אין חולקין להם תרומה בבית הקברות:

- חש"ו: משום שאינם בני דעה, וזהו זילות לתרומה לחלק להם לעיני כל.
  - טומטום ואנדרוגינוס: משום שהם בריה בפני עצמם, וזהו זילות לקדשים לחלק להם.
  - עבד: שמא מחמת שיראו שנותנים לו תרומה יבואו להעלות אותו ליוחסין.
  - ערל (= כהן שמתו אחיו מחמת מילה) וטמא: משום שהם מאוסים.
  - והאשה: אשת כהן. הטעם יבואר בגמ' לקמן.
  - ונושא אשה שאינה הוגנת לו: כלומר אשה הפסולה לכהונה, והטעם הוא משום שאנו קונסים אותו כדי שיגרש אותה.
- וכולן משגרים להם לבתיהם וכו': כל הנ"ל אמנם לא חולקים להם תרומה בבית הגרנות, אבל שולחים להם תרומה לבתיהם ואוכלים, וכהן ערל שאסור לו לאכול נותן לנשיו ועבדיו, חוץ מטמא ומי שנשא אשה שאינה הוגנת לו שקנסו אותם שלא יקבלו תרומה כלל.